

серед робітничої умирає 30 на 100.

"90 процент дійсних творців всього багатства не має свого дому, не має куска землі. На них чигає кожної хвили недостаток і нужда. Один місяць застою в промислі, слабкість або якийнебудь винадок, ставить їх лице в лице з голодом і жебрацтвом. Се є нормальне положення пересічного робітника в місті і на селі. Осьма часть населення Англії є убогими жебраками". \*)

"Всякий, хто познакомлений з положенням населення всіх великих промислових центрів, в сїм чи іншій краю, знає про те, що серед великого і щораз зростаючого населення найвище панує той стан, що його французи називають словом "la misere", докладного значіння котрого, здається менї, не можна висловити жадним відповідним англійським словом. Є се стан, в якому не можливо дістати ні поживи, ні огрітї, ані одежі, котрі є конечні хочби лише для вдержання функцій людського тіла в нормальнім стані; в якому мушени, жєнщини і діти є примушені громадити ся і тиснути ся в густі гурти, в котрих про працю, знїсть і найпростїйші услїва здорової егзистенції нема що й говорити; в якому болї і долегливости громадян ся і збільшають ся з процентним опроцентованєм в видї примиряня з голоду, хорїб, карловатого розвою тіла і моральної дєградації; в якому навіть в случаю сталого і чесного промислу жите робітника є безустанною борбою з голодом, котра кінчить ся жебрацькою могилою.... Если суспільна організація, замість злагодити ту тенденцію, змагає до продовжування і скріплення її, если даний соціальний лад отверто прямує до зла а не до добра, люди, зовсїм природно, зачинають думати, що настав найвищий час попробувати нового ладу. Я вважаю лише за чисту правду тверджене, що скрізь в промисловій Европі нема ні одного великого промислового міста, котре булоб свобідне від великої маси людий, положене котрих є точно таке як висше описано і від еше більшої маси таких людий, котрі, живучи на березї соціального багна, є наражені на

---

\*) Fredrick Harrison.